

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 22/94

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. októbra 1994 v senáte zloženom z predsedu JUDr. Miloša Seemanna a členov senátu JUDr. Júliusa Černáka a JUDr. Tibora Šafárika o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na začatie konania podľa čl. 125 písm. c/ Ústavy Slovenskej republiky o súlade všeobecne záväzného nariadenia obce Žakovce z 5. októbra 1993 č. 6/93 o ochrane obecného majetku a majetku občanov, ktorý sa nachádza vo Vojenskom výcvikovom priestore Javorina, s Ústavou Slovenskej republiky a so zákonmi uvedenými v návrhu takto

r o z h o d o l :

Všeobecne záväzné nariadenie obce Žakovce z 5. októbra 1993 č. 6/93 o ochrane obecného majetku a majetku občanov, ktorý sa nachádza vo Vojenskom výcvikovom priestore Javorina n i e j e v súlade s čl. 65 ods. 1, s čl. 67 a s čl. 68 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj s 6 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, s 4 zákona č. 40/1964 Zb. - Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, s 13 zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, s 25 až 30 zákona Slovenskej národnej rady č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva a poľovníctva v

znení neskorších predpisov a s 7 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov a taktiež s vyhláškou č. 35/1984 Zb. na vykonanie tohto zákona.

O d ô v o d n e n i e

Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len "generálny prokurátor") podal na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na začatie konania o súlade všeobecne záväzného nariadenia obce Žakovce z 5. októbra 1993 č. 6/93 s článkami 65 ods. 1, 67 a 68 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb., so zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, so zákonom č. 40/1964 Zb. - Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, so zákonom č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, so zákonom č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov, jeho vykonávacou vyhláškou č. 35/1984 Zb. a so zákonom č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva a poľovníctva v znení neskorších predpisov. Žiada preto rozhodnúť nálezom, že všeobecne záväzné nariadenie obce Žakovce č. 6/93 svojím obsahom prekračuje právomoc obce na úseku územnej samosprávy ako ju vymedzuje Ústava Slovenskej republiky a zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a preto nie je v súlade aj s viacerými právnymi predpismi uvedenými v návrhu.

V predmetnom všeobecne záväznom nariadení obce Žakovce sa deklaruje vlastníctvo obce, urbarialistov a fyzických osôb k lesom v katastri obce Žakovce a na tomto základe sa v tomto nariadení prijal záver, že obec v prípade ďalšieho porušovania ich vlastníckeho práva pracovníkmi VLM Kežmarok pristúpi k uzavretiu vývozu drevnej hmoty z obecných lesov a urbariátu v katastri obce Žakovce na cestných komunikáciách.

Proti tomuto nariadeniu podal okresný prokurátor v Poprade protest, ktorému nebolo vyhovené (č. Pd 578/93 z 9. novembra 1993).

Ústavný súd podľa 39 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov si vyžiadal vyjadrenie obce Žakovce k návrhu generálneho prokurátora. Obecný úrad Žakovce vo svojom písomnom vyjadrení z 28. 4. 1994 uvádza, že lesná pôda bola obci

a občanom obce násilne odňatá formou rozhodnutia bývalého ONV v Sabinove a jednak na základe pokonáviek dohodnutých na bývalých ľudových súdoch, ktoré boli robené pod nátlakom. Pôda nebola doteraz vrátená. Preto obec prijala spomínané všeobecne záväzné nariadenie. Pokiaľ ide o cestné komunikácie - ako z tohto vyjadrenia vyplýva - tie podľa cestného zákona patrili správe bývalého miestneho národného výboru a teraz prešli do vlastníctva obce. Občania obce Žakovce neporušili zákon (4 zákona č. 138/1991 Zb.), neblokovali obecné komunikácie, ale len kontrolovali dodržiavanie odvozu drevnej hmoty z ich majetku na poľnej ceste.

Skôr, ako ústavný súd určil vo veci pojednávanie, písomne vyzval účastníkov konania, aby mu v zmysle 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. oznámili, či trvajú, aby sa uskutočnilo ústne pojednávanie alebo či súhlasia s upustením od neho. Účastníci konania netrvali na ústnom pojednávaní (list Obecného úradu Žakovce zo 6. júla 1994 a list generálneho prokurátora č. GÚS 7/94 z 18. júla 1994).

Z obsahu všeobecne záväzného nariadenia obce Žakovce č. 6/93 dá sa jednoznačne zistiť zámer, sledovaný obcou, t. j. ochranu lesného majetku obce a občanov nachádzajúceho sa vo Vojenskom výcvikovom priestore Javorina, a to v súvislosti s uplatnením vlastníckeho práva k tomuto majetku. Na tomto základe nariadenie obsahuje aj zákaz vývozu drevnej hmoty z lesov.

Ústavný súd sa preto zameril na skúmanie opodstatnenosti vydania všeobecne záväzného nariadenia obce Žakovce č. 6/93 z 5. októbra 1993 a na dôsledky spojené s jeho aplikáciou.

Vojenský výcvikový priestor bol vytvorený z majetku viacerých vlastníckych subjektov, nielen z majetku obce. Ústava Slovenskej republiky v čl. 65 splnomocňuje obec, ako právnickú osobu, samostatne hospodáriť s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami, a to za podmienok určených zákonom (1 ods. 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení). Všeobecne záväzné nariadenie obce Žakovce sa však týka takých nehnuteľností, ktoré ku dňu prijatia tohto nariadenia nemožno podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 138/1991 Zb. považovať za jej vlastníctvo, resp. vlastnícke právo k nim nebolo zatiaľ určené zákonným spôsobom (súdom alebo príslušným orgánom štátnej správy). Podľa názoru ústavného súdu, prijatím spomínaného nariadenia obec Žakovce prekročila rámec oprávnenia obce daný čl. 65 ústavy.

Podľa čl. 67 ústavy obec vo veciach územnej samosprávy rozhoduje samostatne, pričom povinnosti a obmedzenia jej možno ukladať len zákonom.

Na základe čl. 68 ústavy môže obec vydávať vo veciach územnej samosprávy všeobecne záväzné nariadenia smerujúce k plneniu úloh samosprávy. Podrobnejšie vymedzenie všeobecne záväzných nariadení obcí obsahuje 6 ods. 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb., podľa ktorého takýto primárny normatívny predpis, vydaný za účelom plnenia úloh samosprávy obce, nesmie odporovať ústave ani zákonom. Nariadenie obce Žakovce, prijaté v rozpore s obsahovým vymedzením jej oprávnení, prekročilo zákonný rámec v tom, že upravuje záležitosti, ktoré nepatria do sféry územnej samosprávy.

Podľa 4 ods. 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb. obce samostatne rozhodujú o správe obce a jej majetku a uskutočňujú všetky úkony s tým súvisiace, ak osobitný zákon takéto úkony nezveruje štátu alebo inej právnickej, resp. fyzickej osobe. Z článku 65 ústavy vychádza ustanovenie 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Podľa 6 tohto zákona na plnenie úloh samosprávy obce, alebo ak to ustanovuje zákon, obec vydáva pre svoje územie všeobecne záväzné nariadenia. Vo veciach, v ktorých plní úlohy štátnej správy, môže ho vydať len na základe splnomocnenia zákona a v jeho medziach. Popísaný obsah všeobecne záväzného nariadenia sa týka vecí, ktorých riešenie nepatrí do sféry oprávnení a právomocí obce. Obec prijatím predmetného nariadenia prekročila svoje oprávnenia nielen v rozpore s uvedenými ustanoveniami Ústavy Slovenskej republiky a zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, ale aj s inými právnymi predpismi.

Podľa 1 zákona SNR č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy v znení neskorších predpisov, miestnu štátnu správu, patriacu podľa osobitných predpisov do pôsobnosti Slovenskej republiky, vykonávajú okresné a obvodné úrady. Táto správa môže byť zverená iným orgánom len na základe splnomocnenia osobitným zákonom. Žiaden všeobecne záväzný právny predpis však nesplnomocnil obec na vykonávanie tejto správy.

Zákon SNR č. 138/1991 Zb. taxatívne určil hnutel'né i nehnuteľné veci, ktoré k 1. máju 1991 prešli na základe zákona z majetku Slovenskej republiky do vlastníctva obcí. Ku dňu účinnosti novely tohto zákona (zákon SNR č. 306/1992 Zb.) poľnohospodárska a nepoľnohospodárska pôda, nachádzajúca sa vo vojenskom obvode Javorina nebola vo vlastníctve Slovenskej republiky. Ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o Československej

federácii v znení neskorších predpisov pozitívne vymedzil vlastníctvo ČSFR, vrátane toho, ktorý bol určený a slúžil na zabezpečenie úloh zverených do pôsobnosti federácie, medzi ktoré patrila aj obrana štátu. Z uvedeného vyplýva, že príslušné ustanovenie zákona SNR č. 138/1991 Zb., ako aj jeho novely č. 306/1992 Zb., nemožno aplikovať na majetok patriaci do vojenského obvodu Javorina.

Podľa 13 zákona č. 138/1991 Zb. spory, ktoré vzniknú pri prechode vlastníckeho práva, majetkových práv a záväzkov štátu na obec, rozhodujú sudy. V rozpore s týmto ustanovením, všeobecne záväzné nariadenie obce Žakovce sa vzťahuje aj na také právne vzťahy, ktoré by mali byť predmetom konania príslušného všeobecného súdu.

Uzavretie miestnych komunikácií je v rozpore so zákonom č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (Cestný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhláškou č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách. Všeobecne záväzné nariadenie vzhľadom na to, že o uzávierke a obchádzke na miestnych komunikáciách rozhoduje príslušný cestný správny orgán po dohode s dopravným inšpektorátom (7 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov), nemá oporu v zákone. Zo znenia 10 vyhl. č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách - Cestný zákon - ako aj zo znenia zákona Slovenskej národnej rady č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy v znení neskorších predpisov, vyplýva jednoznačne, že rozhodovanie o uzávierke alebo obchádzke na cestách a miestnych komunikáciách patrí orgánom štátu a nie orgánom obce.

Ústavný súd na tomto skutkovom základe dospel k presvedčeniu, že obec vyhlásením sa za vlastníka majetku, ku ktorému je sporné vlastníctvo, a rozhodnutím o vlastníckom práve fyzických osôb obce porušila ustanovenie 4 zákona č. 40/1964 Zb. - Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ako aj ustanovenie 13 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov. Podľa týchto právnych predpisov obec a taktiež fyzické osoby sa mohli domáhať svojich vlastníckych práv a nárokov výlučne v konaní pred všeobecnými súdmi.

Rovnaký názor ústavný súd vyslovuje aj pokiaľ ide o ďalšiu časť nariadenia obce, ktorá upravuje hospodárenie v lesoch. I v tomto prípade išlo zo strany obce o zásah do právomoci iných orgánov. Zákon č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe

lesného hospodárstva a poľovníctva v znení zákona č. 510/1991 Zb., zveruje úlohy na tomto úseku špecializovaným orgánom štátnej správy, konkrétne lesným úradom a ministerstvu, ako ústrednému orgánu štátnej správy lesného hospodárstva a poľovníctva (25 až 30 zákona č. 510/1991 Zb.). Predmetné všeobecne záväzné nariadenie obce je preto v rozpore aj s týmito zákonmi.

Podľa článku 132 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky stráca všeobecne záväzné nariadenie obce Žakovce z 5. októbra 1993 č. 6/93 o ochrane obecného majetku a majetku občanov, ktorý sa nachádza vo Vojenskom výcvikovom priestore Javorina, účinnosť v celom svojom rozsahu. Pokiaľ obecné zastupiteľstvo obce Žakovce neuvedie toto všeobecne záväzné nariadenie do súladu s Ústavou Slovenskej republiky a príslušnými ustanoveniami citovaných zákonov, stráca po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu platnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 1994